

Започнување со работа под UNIX

Вовед

За да се поврзете на UNIX серверот, каде што ќе ги извршувате задачите зададени на лабораториски вежби, потребно е да имате SSH клиент кој што ќе ви овозможи поврзување на серверот. Улогата на SSH клиент во нашиов случај ќе ја игра слободната и open source апликација за терминален емулатор, PuTTY. Апликацијата може да ја преземете од [овој линк](#).

Откако ќе ја стартувате, поврзувањето е многу едноставно: потребно е во полето Host Name (or IP Address) да внесете: os.finki.ukim.mk и со притискање на копчето Open се поврзувате на серверот.

Секој студент има своја сметка на овој сервер, така што веднаш кога ќе се поврзете со серверот ви се појавува барање за најава.

```
login as:
```

Секој студент се најавува со сопственото корисничко име и лозинка кои ги користи и за сите останати сервиси на ФИНКИ (корисничко име: индекс и соодветната лозинка).

```
login as: 123456  
123456@os.finki.ukim.mk's password:
```

Корисникот добива дозвола за работа со точно испишување на својата лозинка, при што внесените знаци не се прикажуваат на екранот. Во случај на погрешна лозинка, се испишува порака:

```
Access denied
```

Секогаш кога успешно ќе се најавите на системот се наоѓате во вашиот именик (home directory) кој претставува ваша локација во датотечниот систем. Се додека имате кориснички број на системот и вашиот именик не се менува. Обично корисничките именици се групирани во еден именик, а начинот на организација може да варира од еден систем до друг.

Одјавување од системот се врши со наредбата:

```
exit
```

Задачи за на час

1. Напишете команда со која ќе ја прочитате помошната документација за командите `ls`, `pwd` и `cd`.

Команда:

`man ls`

`man pwd`

`man cd`

2. Напишете команда со која ќе добиете информација кој сè е најавен на системот.

Команда:

`who`

3. Напишете команда со која ќе го отпечатите денешниот датум во формат `dd.mm.yyyy`

Команда:

`date +%d.%m.%y`

4. Да се креира именик `OS_Lab4`.

Команда:

`mkdir OS_Lab4`

5. Да се проверат привилегиите на именикот и истите да се сменат доколку не се следниве: право на читање, запишување и извршување да имате само вие, групата да има само привилегии за читање, а останатите да немаат никаков пристап.

Команда:

`chmod 740 OS_Lab4`

6. Креирајте датотека `telefoni.txt` и пополнете ја со неколку телефонски броеви.

Команда:

`cat telefoni.txt`

7. Креирајте уште една датотека `kolegi.txt` и пополнете ја со имињата на неколку ваши колеги.

Команда:

`nano kolegi.txt`

8. Прикажи ги првите 2 и последните 3 реда од датотеката `telefoni.txt`.
Команди:
`head -2 telefoni.txt`
`tail -3 telefoni.txt`
9. Да се ископира датотеката `kolegi.txt` од HOME именикот во именикот `OS_Lab4` и да се преименува во `moja.txt`.
Команда:
`mv kolegi.txt OS_Lab4/moja.txt`
10. На екран да се испише содржината на датотеката `moja.txt`.
Команда:
`Cat moja.txt`
11. Излистајте ја содржината на датотеката `/etc/passwd` со командата `more`.
Команда:
`ls | more /etc/passwd`
12. Влезете во именикот `/etc` и ископирајте ја датотеката `passwd` во претходно креираниот именик `OS_Lab4`, со ново име `mypasswd`.
Команда:
`cd /etc`
`cp passwd OS_Lab4/mypasswd`
13. Излистајте ја содржината на тековниот именик, на тој над него (неговиот родител) и на именикот `OS_Lab4` истовремено.
Команда:
`ls ?`
14. Креирајте именик `vezba` во домашниот именик, а потоа уште два именика `sub1` и `sub2` во него и произволни датотеки во секој од имениците.
Команда:
`mkdir vezba`
`cd vezba`
`mkdir sub1`
`mkdir sub2`
`cd sub1`
`touch file1.txt`
`cd sub2`
`touch file2.txt`

15. Ископирајте ги сите датотеки од вашиот именик во именикот `vezba` и во именикот `sub1`.

Команда:

```
cp *.vezba
```

```
cp *.sub1
```

16. Излистајте го вашиот именик и избришете ја датотеката `telefoni.txt`.

Команда:

```
ls
```

```
rm telefoni.txt
```

17. Избришете сè што се наоѓа во именикот `vezba` и сите негови подименици.

Команда:

```
cd vezba
```

```
rm -rf *
```

18. Преместете ги сите датотеки од еден именик во друг кои не се наоѓаат на исто ниво во хиерархијата.

Команда:

```
mv *. ../dir1
```

19. Направете два именици кои во себе ќе имаат по една датотека во вашиот home именик. Влезете во првиот од нив и пробајте од таму да се избрише вториот именик.

Команда:

```
mkdir dir1
```

```
mkdir dir2
```

```
cd dir1 ?
```

```
rmdir ../dir2
```

20. На произволна датотека сменете ѝ ги привилегиите така што секој вид на корисник може само да ја чита датотеката.

Команда:

```
chmod ugo=r OS_Lab4
```

21. На произволна датотека сменете ѝ ги привилегиите со помош на окталниот аргумент во `chmod`, така што корисникот може да прави сè, од групата може да ја читаат и да запишуваат, а останатите немаат никакви привилегии.

Команда:

```
chmod 760 OS_Lab4
```